

Gŵyl Lenyddol a Chystadleuaeth Barddoniaeth 20-22 Medi 2019

R S Thomas o flaen Yr Ystafell Haearn – llun gan John Hedgecoe.

Taith gerdded wedi'i harwain gan
Gomisiwn Brenhinol Henebion Cymru.

The Living Wells of Wales
My personal relationship with RS
Iago Prytherch's Houses
R S Thomas: an Anglican Dissident?
From Italy to Wales: The Artistic Life of
Mildred Eldridge
R S Thomas - Love Poet

Darlleniad Barddoniaeth: Gillian Clarke
Bardd Cenedlaethol Cymru 2008-2016
a'r **Athro Menna Elfyn**

CYSTADLEUAETH BARDDONIAETH AGORED
EGLWYS SANT MIHANGEL
EGLWYSFACH, CEREDIGION, SY20 8SX

Dydd Gwener 20 Medi

11 am - **Taith Dywys** - wedi'i chyfyngu i 30.
Taith i weld yr adeiladau a thirwedd a oedd yn
gyfarwydd i R S Thomas pan oedd yn ficer
Eglwysfach, wedi'i harwain gan Richard Suggett,
James January-McCann a Nicola Roberts o Gomisiwn
Brenhinol Henebion Cymru.

2 pm - **Phil Cope**

The Living Wells of Wales

Mae Phil Cope wedi ymddiddori yn ffynhonnau
Cymru ers ugain mlynedd a mwy. Mae ef wedi ceisio
dal peth o'u hysbryd drwy air a llun mewn sawl
cyhoeddiad. Pleser o'r mwyaf gennym yw lansio ei
lyfr diweddaraf, *The Living Wells of Wales*. Bydd ei
sgwrs - wedi'i chyfoethogi gan ei ffotograffau ei hun,
adroddiadau hanesyddol a mythau, yn ogystal â
barddoniaeth R S Thomas ac awduron eraill o Gymru
- yn dathlu'r lleoedd dyfrllyd hudol hyn, gan
gynnwys Ffynnon Non yn Eglwysfach sydd newydd
ei hadnewyddu.

4 pm - **Yr Athro Menna Elfyn**

My personal relationship with RS

Cymrawd Cymdeithas Ddysgedig Cymru
Cymrawd y Gymdeithas Frenhinol Llenyddiaeth
Cymrawd Prifysgol Aberystwyth a Phrifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant.

Mae Menna wedi cyhoeddi pedwar llyfr ar ddeg
o farddoniaeth. Mae hi wedi ysgrifennu dramâu,
libretos, a nofelau i blant. Cyfieithwyd ei gwaith i
ddeunaw iaith.

7 pm - **Richard Suggett FSA**

Iago Prytherch's Houses

Cymrawd Cymdeithas Ddysgedig Cymru
Uwch Ymchwilydd, Comisiwn Brenhinol
Henebion Cymru.

*'A shock to Georgian sensibilities': Iago Prytherch's
Houses.* Sgwrs gyda lluniau a fydd yn edrych ar
ffermdai a bythynnod ucheldirol Cymru, gyda sylw
arbennig i Sir Aberteifi.

**Darperir te wedyn yn yr Ystafell Haearn, lle bydd
lluniaeth ar gael a ffilmiau o'r archif yn cael eu
dangos drwy gydol yr Ŵyl.**

Dydd Sadwrn 21 Medi

11 am - **Y Gwir Barchedig Barry Morgan**
Bydd Archesgob Emeritws Cymru yn pregethu
yng ngwasanaeth y bore a arweinir gan y
Canon Enid Morgan.

1 pm - **Y Gwir Barchedig Barry Morgan**
R S Thomas – an Anglican Dissident?

Dirprwy Ganghellor Prifysgol Cymru
Cymrawd Cymdeithas Ddysgedig Cymru.
Barry Morgan yw Noddwr Cymdeithas R S Thomas ac
M E Eldridge. Cyhoeddodd *Strangely Orthodox:*
R S Thomas and his Poetry of Faith yn 2006.
Roeddynt wedi cyfarfod ar ôl i RS ymdeol a phan
oedd Barry Morgan yn Archddiacon Bangor (wedyn yn
Esgob). Roedd yn Archesgob Cymru o 2003 hyd 2017.

3 pm - **Yr Athro Tony Brown**
From Italy to Wales: The Artistic Life of
Mildred Eldridge (Mrs R S Thomas)

Cyd-Gyfarwyddwr Canolfan Ymchwil R S Thomas ym
Mhrifysgol Bangor.
Cymrawd Cymdeithas Ddysgedig Cymru.
Fe'i cydnabyddir yn arbenigwr blaenllaw ar RS a bu'n
gysylltiedig â'r Ŵyl ers y dechrau. Cyhoeddodd
R S Thomas (arg. diw. 2013) a chyd-olygodd
Uncollected Poems (2013) y bardd.

4.30 pm - **Yr Athro Matthew Jarvis**
R S Thomas – Love Poet

Cymrawd-Athro mewn Llenyddiaeth a lle yn yr Adran
Saesneg ac Ysgrifennu Creadigol ym Mhrifysgol
Aberystwyth yw Matthew Jarvis. Mae ef hefyd yn
Gyd-Gadeirydd Cymdeithas Llên Saesneg Cymru, yn
olygydd arweiniol yr *International Journal of Welsh*
Writing in English ac yn Gadeirydd Pwyllgor *Poetry*
Wales. Mae ef yn anad dim yn feirniad barddoniaeth
ddiweddgar a chyfoes sy'n arbenigo ym marddoniaeth
Saesneg Cymru ers ei hadfywiad yn y 1960au.

7 pm - **Derbyniad yn Voelas Hall**

Mae Mrs Lillian Hughes yn garedig iawn wedi
cytuno i gynnal adloniant gyda'r nos yn ei
chartref. Fe fydd 'rhost mochyn' a bwydydd i
gyd-fynd ag ef, wedi'i ddilyn gan gerddoriaeth
werin. Wedi'i gyfyngu i 40 gwastai.

Dydd Sul 22 Medi

9.30 am - **Gwasanaeth yn yr Eglwys -**
Cymun Bendigaid

11 am - **Darlleniad Barddoniaeth**

Menna Elfyn
Gillian Clarke –
Bardd Cenedlaethol Cymru 2008-2016.

Bydd Gillian Clarke a Menna Elfyn yn darllen eu hoff
gerddi, rhai o'u cerddi eu hunain, a rhai gan
R S Thomas.

1.30-5 pm - CYSTADLEUAETH
BARDDONIAETH AGORED

Gwobr 1af £250
2il Wobr £100
Clod Uchel £40

Beirniad: Gillian Clarke, Tony Brown

Y dyfyniadau a ddewiswyd gan y beirniad yn
ysbrydoliaeth i'r beirdd:

Anything to
sell? cries the tourist
to the native rummaging among
the remains of his self-respect.
('If You Can Call It Living', Collected Poems 255)

Stay green.

Never mind the machine,
Whose fuel is human souls.
Live large, man, and dream small.
('Lore', Collected Poems 114)

But the silence in the mind
is when we live best, within
listening distance of the silence
we call God.
(Counterpoint, Collected Later Poems 118)

I lean far out from the bone's bough
knowing the hand I extend
can save nothing of you but your love.
('Seventieth Birthday', Poems to Elsi 49)